

DRUŽBENO UPRAVLJANJE

Razdelitev dobička med komunami in podjetji

ANKETA »NAŠE SKUPNOSTI«

Železarna Jesenice:

Več pozornosti občini!

Občina sama po sebi ni obremenjevala podjetja, ker je okraj razdeljeval sredstva. Okraj se je postavil na stališče, naj se podjetju v skladu za samostojno razpolaganje pusti samo znesek v višini ene plače.

Po našem mnenju so bile dajatve občinam popolnoma upravičene, predvsem zato, ker večina delavcev stanuje v tej občini, ki mora skrbeti za stanovanjski sklad, kulturno in prosvetno dejavnost in komunalno ureditev. Glede sredstev, ki so bila dodeljena občini, lahko celo trdimo, da so bila prenizka. Zanimivo je, da se je pokazala potreba, da podjetje samo prispeva sredstva za gradnjo stanovanj in ostalih komunalnih objektov.

Pravilo, da je naše podjetje dalo občini dotacijo in da je

bila ta nepravilno uporabljena za gasilski dom, športno igrišče, kazinski vrt itd. Moramo pripomniti, da te trditve niso točne. Tovarna namreč ni dajala občini nikakih dotacij, marveč je vse to zgradila sama iz lastnih sredstev. Pozneje se je finančna situacija zaostila, ker so ti izdatki obremenjevali plačni sklad in je uprava podjetja zato prenesla vse te objekte na občino. Seveda ne moremo trditi, da športno igrišče in kazinski vrt nista bila potrebna, toda vprašanje je, če razpolagamo s potrebnimi sredstvi za take objekte.

Delavci so bili zainteresirani, da se ti objekti zgradijo. Zato so tudi odobrili potrebna sredstva iz sklada za samostojno razpolaganje.

OBVEZNOSTI ŽELEZARNE JESENICE

50%	Obdobje I—VII 1955	1954
	937.604.000	1.870.830.000
Od tega:		
Republika	656.323.000	1.399.441.000
Okrajnemu ljudskemu odboru	241.901.000	420.892.000
Ljudskemu odboru mestne občine	39.380.000	140.297.000

Ilja Djoković, predsednik občine Skadarlija v Beogradu: Podjetjem je treba pustiti več sredstev za razširitev in rekonstrukcijo njihovih obratov

Ljudski odbori občin na ožjem področju mesta morajo pri formiranju in razdelitvi svojih dohodkov za prihodnje leto upoštevati dvoje glavnih stvari:

V prvi vrsti morajo z družbenim planom zagotoviti sredstva za rešitev glavnih problemov mesta, ki jih je mestni ljudski odbor v tekočem letu začel reševati in ki jih je prevzel v reševanje okrajni ljudski odbor. Menim, da je treba to politiko nadaljevati tudi v prihodnjih letih. Razširitev vodovodne in električne mreže, ureditev mestnega prometa in izgradnja hladilnic ter skladišč za spravljane sadja in zelenjave — to so osnovni problemi, za katere je treba zagotoviti potrebna denarna sredstva. To niso samo problemi okrajnega ljudskega odbora, temveč tudi vseh občin z

ožjega mestnega področja, in njim je treba dati prednost ter preprečiti vse tendence, ki bi hotele ta sredstva potrošiti za druge, manj važne namene.

Drugo, kar je treba doseči, so večja sredstva, ki jih je treba iz dela dobička pustiti podjetjem za samostojno razpolaganje, da bi lahko razširila in preuredila svoje obrate. Mislim predvsem na predelovalno industrijo in kmetijstvo. Res je, da smo prejšnja leta morali zajemati od podjetij več dobička, če smo hoteli rešiti mnoge pereče komunalne probleme. Menim, da je prišel čas, da se taka politika spremeni, tem preje, ker nam v Beogradu zelo ugodni pogoji omogočajo, da z majhnimi investicijami občutno razširimo zmogljivost nekaterih naših podjetij predelovalne industrije.

Skoplje

Salko Lagumbžija, direktor tovarne žice in žeblijev — Alipašin Most:

Odpoved dobičku se je mnogokratno izplačala

O dosedanjem odnosu ljudskega odbora mesta Sarajeva do naše tovarne lahko govorim samo v superlativih. Pustili so nam maksimum dobička za samostojno razpolaganje. L. 1954 smo dobili 85%, letos pa 64%. Tako stališče ni ostalo brez sadov. Zgradili smo deset stanovanj ter imamo vzorne zdravstveno in higijensko-tehnično zaščito. Toda glavni del dobička smo porabili za dvig proizvodnje. Trenutno odpovedovanje mestnega ljudskega odbora dobičku se je kaj hitro izplačalo.

Lansko leto smo ustvarili 150 milijonov, letos pa 205 milijonov dinarjev dobička. Od konca leta 1953 pa do danes nismo niti za dinar dvignili cen naših izdelkov, čeprav so se v tem času plače, prevoz, zaobala in drugi pomožni materiali podražili za nekaj odstotkov. Prav nič se ne bojimo, da ne bi tudi v sklopu občine Novo Sarajevo našli na polno razumevanje, ker naš kolektiv v pogledu povečanja proizvodnje še ni izrekel zadnje besede.

Direktor tovarne konzerv v Skoplju:

Ne moremo kupiti strojev

Od celotnega dobička odvzamejo zvezni organi 50 odstotkov. Drugo polovico tudi delimo. 60 odstotkov vzame komuna, od tega, kar ostane, pa izplačujemo anuitete. Ostane nam pa dva do tri milijone kot sklad za samostojno razpolaganje. Toda 80 odstotkov teh sredstev gre v plačni sklad in šele s tem, kar ostane, samostojno razpolagamo. To pa je relativno majhna vsota, ki ne prinaša velikih koristi. Le-ta ne samo da ne deluje stimulativno, marveč celo zavira obnovo tovarne. Vsi poskusi, da bi nabavili nove stroje, ostanejo brez uspeha, ker nimamo sredstev, da bi plačali obresti, ki jih zahteva Narodna banka. Zaradi pomanjkanja sredstev smo izgubili lepo priložnost, da bi ku-

pili stroje po zelo ugodni ceni, s čimer bi povečali proizvodnjo naše tovarne za 30 odstotkov. To bi pripomoglo verjetno tudi k znižanju cen naših izdelkov in k povečanju izvoza.

Glede plana za prihodnje leto menimo, da je treba zmanjšati odstotek dajatev zveznim državnim organom. To velja posebno za tiste tovarne, ki imajo že zastarele stroje, kakršni ne ustrezajo več potrebam. Drugače pa je s tovarnami z najmodernejšimi stroji in z novimi zgradbami. Ni prav da le-te dajejo procentualno isto toliko kakor stare tovarne. Stanje bi se občutno popravilo, če bi se njihove obveznosti povečale, naše pa zmanjšale. Edino na ta način bi lahko povečali proizvodnjo in obnovili naše tovarne.

Iz Vojvodine:

Realni plani in instrumenti po virih dobička

Da bi dal industrijskim kolektivom vzpodbudo za cenejšo proizvodnjo, je okrajni ljudski odbor v Vrbasu v družbenem planu določil, da deli polovico dobička z njimi na temelju proporcionalne stopnje, drugo polovico pa po določenem odstotku od višine materialnih stroškov. To pomeni, da bo podjetjem ostalo tem več dobička, čim bolj bodo zmanjšala materialne stroške. Toda v praksi se je ta, sicer koristen ekonomski instrument pokazal kot nezadosten, lahko bi rekli, bil je izigran. Ljudski odbor je namreč ustvaril v prvih šestih mesecih 65 odstotkov planiranega letnega dobička, medtem ko so podjetja ustvarila skoraj štirikrat večja sredstva za samostojno razpolaganje kakor so jih planirala za vse leto. Po planu bi moralo podjetjem ostati za vse leto 36 milijonov dinarjev dobička, toda v pol leta so ustvarila 140 milijonov dinarjev dobička.

To je posledica nerealnih planov in pa prenešenih zalog iz lanskega leta ter povečanje prodajnih cen.

Nekatera podjetja, kakor na primer »Feroplastika« in tovarna kože so v planu zaračunala surovine po znatno višjih cenah, kakor pa so jih dejansko nabavljala, medtem ko so prodajne cene svojih izdelkov zaračunala manj, kakor pa so le-te dejansko bile na tržišču. Tako je na primer tovarna kože izvršila plan proizvodnje po fizičnem obsegu z 51 odstotki, toda ustvarila je dvakrat večji letni dobiček, kakor ga je planirala. Toda tovarna je nabavljala oksalno kislino po dvakrat nižji ceni kakor pa jo je planirala, medtem ko je kožo prodajala za 40 odstotkov dražje.

Nekateri gospodarske organizacije so prodajale lanskeletne zaloge, ki so vsebovale manjše materialne stroške kakor so v letošnji proizvodnji. Druga podjetja so spet izkazovala večje plačne sklade kakor pa so bili potrebni, nekatera podjetja pa so zaradi konjunktura na tržišču ustvarjala višje cene kakor pa so jih predvidela v družbenem planu.

Ti primeri govore, da je treba posvetiti mnogo pozornosti realnosti planov in postaviti instrumente za razdelitev dobička na osnovo realizacije.

In ne samo to! Dobro bi bilo najti take instrumente, ki bi zajemali dobiček podjetij odvisno od tega, na kakšen način so ta dobiček ustvarila. Potrebno bi bilo take instrumente, s katerimi bi delovnim kolektivom ostalo čim več čistega dobička, ki je rezultat boljšega izkoriščanja surovin, boljše organizacije dela in povečanja proizvodnje, povečanja produktivnosti, zboljšanja kvalitete itd. Skoraj v celoti pa bi bilo treba odvzeti tisti dobiček, ki ga podjetja dosegajo s prikrivanjem rezerv in z neupravičenim dvigom prodajnih cen.

Stevan Vukanić

Sarajevo

Grafikon na desni spada k član-ku »Trg je dobro založen« iz »Ričme« na strani 7.)

